

Szabadszemes jelenségek

Szabad szemmel 2003-ban

Napfoltok

Az alábbiakban táblázatba foglaltuk a napfoltészlelők nevét, és hónap szerinti lebontásban az észleléseiket.

Havi bontás össz (+/-)	Busa Sándor	Erdei József	Keszthelyi Sándor	Keszthelyiné S. Márta	Tóth Bence
Jan.	14 (0/14)	4 (0/4)	5 (3/2)	13 (5/8)	-
Febr.	15 (0/15)	-	6 (2/4)	14 (3/11)	-
Márc.	20 (12/8)	-	20 (11/9)	24 (13/11)	-
Ápr.	18 (13/5)	-	18 (13/5)	26 (20/6)	-
Máj.	22 (10/12)	-	23 (10/13)	25 (12/13)	-
Jún.	-	-	23 (13/10)	23 (13/10)	-
Júl.	-	-	20 (12/8)	21 (13/8)	12 (4/8)
Aug.	-	-	26 (12/14)	29 (13/16)	-
Szept.	-	-	18 (5/13)	22 (5/17)	-
Okt.	-	-	13 (7/6)	23 (10/13)	-
Nov.	16 (4/12)	-	9 (4/5)	22 (10/12)	-
Dec.	-	-	9 (4/5)	18 (4/14)	-
Össz.:	105 (39/66)	4 (0/4)	190 (96/94)	260 (121/139)	12 (4/8)

2003-ban összesen 571 db észlelés született, ebből 267 volt pozitív és 304 negatív. volt. Legtöbb alkalommal Keszthelyiné Sragner Márta észlelt, 260 ízben. A Nap nem volt túl aktív ebben az évben, így több negatív megfigyelés született, mint pozitív.

Sarki fény

A november 20-ai nagy sarki fényt megelőzően is volt egy nagyobb napaktivitás október végén. Ekkor négyen látták ezt a különleges jelenséget. Az alábbiakban néhány észlelést teszünk közzé. Egyedi eset Tepliczky István 2003. május 29-ei észlelése.

2003. 05. 29. Tegnap (29-én) este 11 körül indultam Szolnokról, Tószeg, Abony, Újszilvás felé, azaz a Tápió-mente irányába. Éjfél után úgy fél egy körül Újszilvás környékén álltam meg, s felnézve az égre a Polaris alatt egy kb. 20 fok magasságig felnyúló fényoszórószerű sávot láttam. Kicsit elcsodálkoztam, mert a vidék relatíve fényszennyezés mentes volt, továbbá meglehetősen tiszta az éjszaka, elég kemény ÉK-i széllel. Továbbgurultam, a fénypászma maradt, ami gyanússá tette a dolgot. Újszilvás után a fényoszlop eltűnt, viszont a Polaris irányától kissé jobbra látszott két, már

kevésbé markáns fénylő terület, egy kicsit fényesebb, magasabb (15 fok) ill. egy halványabb és kisebb magasságú (10 fok). Ekkor behúztam a vészféket, és mélyen elgondolkodtam. „Jó erősen” megnézve határozottan színük volt, de csak szolid narancssárgaféle. (*Tepliczky István, Újszilvás*)

Észlelés ideje

2003. 05. 29.
2003. 10. 26.
2003. 10. 29.
2003. 10. 30.
2003. 10. 30.

Észlelő/észlelés helye

Tepliczky István (Újszilvás)
Veres Viktor (Rétság)
Hajmási Lajos (Zsámbék)
Szakály Gábor (Nádasd)
Bratkó József (Sopron)

2003. 10. 26. Vasárnap este fél tíz felé elindultam sarkifény nézőbe, mivel elég tiszta volt az ég. Háromnegyed 11 felé megérkeztem Rétság után kb. 2 km-re egy tisztásra, ahol leparkoltam az autóval. Szép tiszta volt az ég, a Tejút tisztán kivehető volt. Sokáig nem láttam semmit, majd olyan fél 1 felé észrevettem, hogy a Nagy Medve csillagképben fényesebb az ég, mint máshol. Kb. 2–3 szorosa volt a fény intenzitása a Tejúténak. Nem voltam benne biztos, hogy jól látom, arra is gondoltam, hogy egy felhő az, vagy érzéki csalódás az egész. Kiszálltam a kocsiból, és elfordítottam a tekintetem, majd vissza. Egy felhő sem volt az égen, és olyan tiszta volt a levegő, hogy még a horizont közelében lévő csillagokat is jól lehetett látni minden égtáj felé. Ott volt a jelenség, ezért elkezdtem összeállítani a fényképezőgépet. Ez kb. 1–1,5 percig tartott, de mire „tüzelésre kész” állapotba helyeztem, a jelenség véget ért. (*Veres Viktor, Rétság*)

2003. 10. 30. Két kékes vagy három fehéres színű, nehezen meghatározható fényfolt volt látható az égen, a látóhatár felett néhány fokkal. (A felhőzet kissé felszakadozott azon a környéken) A jelenség okozta fény leginkább a szürkületre emléketetett. Egy órával később a fénylés még mindig látható volt. (*Hajmási Lajos, Zsámbék*)

2003. 10. 30. A műholdképek szerint az ország nagy részét sűrű felhő fedte, és egy DNy-ról ÉK felé mozgó esős front haladt át felettünk. 22–23 óra körül kezdett derülni DNy-on, és 1 óra körül kb. a Sopron–Baja vonaltól DNy-ra volt derült, ettől keletre nem. A jelenséget csak a Dunántúl nyugati-délnyugati felén élők láthatták volna... A Vas megye déli részén lévő (Hegyhátsállal szomszédos) Nádasd településen Szakály Gábor amatőr csillagász telefonbeszámolója szerint: éjfél-től hajnali 2 óráig, azaz két teljes órán keresztül látszott a sarki fény. Amikor éjfélkor kitisztult Nádasd felett az ég, már látszott a fény. Döbbenetes látvány volt: az egész északi égrész erős vörös fényben világított. A fény 70 fokos (!) horizont feletti magasságból le egészen az északi látóhatárig tartott. A fénylés függőleges csíkozású volt, és ezen csíkok erőssége és vörös színárnyalata lassan változott. Halványult-erősödött-halványult, illetve erős vörössé, fakó vörössé, majd ismét erős vörössé vált. Az ég felhőtlen volt. A fénylés határozott, feltűnő, biztos látványt nyújtott, nyilvánvaló volt, hogy sarki fény, habár még sosem látott ilyet. (*Idézet Keszthelyi Sándor leveléből*)

Együttállások

2003-ban hárman észleltek együttállásokat. Januárban Rezsabek Nándor figyelte meg a Holdat és a Szaturnuszt: 1^o5-ra látszottak egymástól, az Elnath pedig 4^o5-ra volt a

Holdtól. Ugyancsak januárban egy másik alkalommal a Hold–Pollux 6°-os együttállását látta. Márciusban két észlelőnk ugyanazon a napon figyelte meg a Hold–Jupiter együttállást. Rezsabek Nándor 5,5–6 fokra látta a Holdtól a bolygót, míg Ravasz Bálint 5°-ra. Utóbbi megfigyelőnk májusban észlelte a Hold és a Jupiter 9°-os együttállását, és a részleges napfogyatkozást is. Júliusban ugyancsak egy napon észlelte Ravasz Bálint és Rezsabek Nándor a Hold–Spica együttállást. Ravasz Bálint 4°-ra, Rezsabek Nándor pedig 3°5'-ra látta a két égitestet egymástól. Égi kísérőnk júliusban 3°-ra látszott bolygósomszédunktól, a Vénusztól. Ravasz Bálint figyelte meg ezt a jelenséget, úgy, ahogy a Hold–Mars 2°6'-os együttállását is augusztusban. Szeptemberben Filó Dániel és Ravasz Bálint megfigyelte a vörös bolygó és a Hold együttállását, ekkor a Mars épp távolodott a Holdtól. Októberben tovább figyelte Ravasz Bálint a Hold–Mars „táncot”, ekkor 2°-ra látszottak egymástól. Ezt az együttállást Rezsabek Nándor is megfigyelte. Novemberben a Mars 5°-ra látszott a Holdtól, ezt Ravasz Bálint észlelte, úgy ahogy a decemberi Hold–Jupiter és Hold–Vénusz együttállást is. Előbbi esetben a két égitest 2°-ra, míg utóbbiban 4°-ra látszódott egymástól.

Bolygók különleges megfigyelései

2003.03.20. A nagy szögátmérő miatt, valamint részben a nagy horizont feletti magasságnak köszönhetően, a pontszerű csillagoktól eltérően – már napok óta – tökéletesen korong alakúnak látszik a legnépszerűbb bolygó, a Jupiter. (Rezsabek Nándor)

BOROS-OLÁH MÓNIKA

MCSE-tagdíj 2005

Kérjük tagjainkat, minél előbb fizessék be a tagdíjat, ezzel is megkönnyítve a nyilvántartás munkálatait és 2005-re szóló Évkönyvünk gördülékeny postázását. **A rendes tagdíj összege 2005-re 5200 Ft. Tagjaink illetménye a Meteor 2005-ös évfolyama és a Meteor csillagászati évkönyv 2005 c. kötet. Nem tagok számára a Meteor 2005-ös évfolyamának előfizetési díja 5290 Ft, a Meteor csillagászati évkönyvé 1950 Ft. A szomszédos országok amatőrcsillagászai számára a magas postaköltségek miatt a tagdíj összege 6500 Ft (a postaköltségek egy részét átvállalja az MCSE). A Magyarországgal nem határos országokban élő tagjaink számára a tagdíj összege 2005-re 9500 Ft.**

Budapestiek személyesen is rendezhetik tagdíjukat a Polaris Csillagvizsgálóban a keddi ügyeleteken (18–22 ó. között), vagy bemutatói napokon (csütörtök és szombat 18 órától).

A TAGDÍJAT LEHETŐLEG BANKI ÁTUTALÁSSAL KÉRJÜK KIEGYENLÍTENI, A KÖZLEMÉNYBEN A TELIES CÍM FELTÜNTETÉSÉVEL!

BANKSZÁMLA-SZÁMUNK: 62900177-16700448

KÉRJÜK TAGJAINKAT, TOVÁBBRA IS SEGÍTSÉK EGYESÜLETÜNKET ÚJ TAGOK TOBORZÁSÁVAL!